פינחס

א. אויף די ווערטער פון פסוק[1] „ויהי אחרי המגפה" איז רש"י מוסיף וגו'[1*] — וואס איז מרמז אויף דעם וואס עס קומט באלד נאכדעם, דער ציווי צו ציילן אידן: „ויאמר ה' אל משה וגו' שאו את ראש כל עדת בנ"י וגו'" און איז מפרש: „משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו והרגו בהן והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות".

לערנענדיק בפשטות (און ווי עס טייטשן מפרשי רש"י[2]) וויל דערמיט רש"י באווארענען: פון דעם לשון ווי דער פסוק איז מדגיש „ויהי אחרי המגפה גו'" איז מובן, אז דערמיט ווערט געמיינט ניט נאר צו דערציילן אז דער מנין איז פארגעקומען נאך דער פריערדיגער געשעהניש[2*] (מגפה), נאר אויך אז דער מנין איז געווען אין צוזאמענהאנג מיט דער מגפה — שטעלט זיך די שאלה: אין וואס באשטייט די שייכות צווישן דער מגפה און מנין בנ"י? — איז עס רש"י מסביר דורך דעם „משל לרועה כו' והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות".

ס'איז אבער שווער אזוי לערנען, ווייל דאס (דער מנין) איז מלכתחילה ניט קיין חידוש ביים תלמיד: נאכדעם ווי רש"י האט שוין פריער מפרש געווען (אין אנ־הייב פ' במדבר): „מתוך חבתן לפניו מונה אותן כל שעה", וואס „כל שעה" מיינט צו יעדער צייט ווען עס איז גע־ווארן א שינוי אין מצב בנ"י[3] — ווי רש"י איז דארט ממשיך: „כשיצאו ממצרים כו' וכשנפלו בעגל כו' כשבא להשרות שכינתו כו'" — פארשטייט שוין דער תלמיד אויך בנדו"ד, אז דאס וואס דער אויבערשטער האט געהייסן ציילן די אידן נאך דער מגפה, איז עס „מתוך חבתן לפניו" (פונקט ווי „וכש־נפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים").

און אפילו את"ל אז רש"י וויל זיך ניט פארלאזן אז דער תלמיד וועט גע־דענקען וואס ער האט געלערנט אין פ' במדבר — וואלט אויך דאן געווען צו (דערמאנען דאס דעם תלמיד, דורך) זאגן בקיצור: „לידע מנין הנותרים".

ב. אויך דארף מען פארשטיין:

א) וואס גיט צו דער משל, וואס רש"י ברענגט, אין דער הסברה פון נמשל? לכאורה, איז דער נמשל פאר זיך (אן דעם „משל לרועה וכו'") געווען קלאר און פשוט[4]: משה רבינו, דער רועה ישראל וואס האט זיך מוסר נפש געווען פאר צאן מרעיתו, האט געציילט די אידן

1) פרשתנו כו, א. (בכמה מפרשים צויין כאן „יט" דקאפ' כ"ה. וכ"ה במנחת שי. ושם צויין כו, א קודם „ויאמר ה").

1*) אבל בדפוס שני דרש"י, וכן בכמה כת"י רש"י — ליתא. וי"ל הטעם — דמספיק שמזכיר ענין המנין בתוך פירושו.

2) דבק טוב ושפ"ח כאן.

2*) וי"ל יתרה מזו, דאם משום הא — כל תיבות אלו מיותרות, דסדר הכתובים מורה גם על הסדר בזמן (ובפרט — ע"פ פש"מ), דלא אמרינן אין מוקדם ומאוחר בכתוב, כ"א כשיש ראי' והכרח ע"ז.

3) ראה לקו"ש ח"ח ע' 2 (הערה 9). ע' 4. ובארוכה — שיחת ש"פ במדבר תשכ"ה.

4) וכסגנון רש"י בפ' הב' — אף שגם בזה איתא במדרש (תנחומא ובמדב"ר דלקמן בפנים): „מלה"ד לרועה כו' כך כו'".

בכדי צו וויסן דעם „מנין הנותרות" וועלכע ער דארף רועה זיין.

ב) דער „משל לרועה כו' והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות" — אז דער רועה איז דער וואס וויל וויסן „מנין הנותרות" — איז, לכאורה, ניט מכוון צום נמשל, וואו דער אויבערשטער, דער בעל הצאן, האט געהייסן ציילן די אידן (און ניט אז משה — דער „רועה" — מצד עצמו האט געוואלט וויסן זייער צאל).

בדוחק קען מען איינטייטשן אין כוונת הנמשל, אז דער אויבערשטער האט אנגעזאגט משה'ן אן ענין וואס איז אים (משה) געווען נוגע — כשם ווי דאס איז נוגע דעם רועה אין משל — עס בלייבט אבער קשה:

רש"י האט מלכתחילה געקענט ברענגען א משל (ניט פון א „רועה", נאר) פון א „בעל הצאן"?

ג) נאכמער: אין תנחומא [5] (און במד"ר רבה [6]) ווערט טאקע געבראכט דער משל ניט פון א „רועה", נאר משל „לזאב שנפל על הצאן הוצרך [7] בעל הצאן למנותם כו'" — און רש"י איז משנה און שרייבט „משל לרועה כו'" [8].

ד) נאך גרעסער איז די תמי': רש"י אליין ברענגט אין פ' תשא [9] (ביים ציילן די אידן נאך „מעשה העגל מפני שנכנס בהם מגפה"): „משל לצאן החביבה על בעליו שנפל בה דבר ומשפסק אמר לו לרועה בבקשה ממך מנה את צאני ודע כמה נותרו בהם כו'" — היינט פאר־וואס זאגט רש"י דא „משל לרועה כו'"?

ה) נאך שינויים: (א) אין פ' תשא זאגט רש"י „משל כו' שנפל בה דבר", און דא — „שנכנסו זאבים [10] לתוך עדרו"? (ב) אין פ' תשא איז ער מדגיש אין משל דעם ענין פון חביבות („להודיע שהיא חביבה עליו"), משא"כ דא, אין משל פון רועה, ווערט עס אינגאנצן ניט דער־מאנט [11]. (ג) אין די מדרשים איז דער לשון „על הצאן", „לתוך הצאן" [6] — רש"י איז משנה און זאגט „לתוך עדרו".

ג. דערנאך איז רש"י ממשיך: „ד"א כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה נמסרו לו במנין עכשיו שקרב למות ולהחזיר צאנו מחזירם במנין". און ס'איז מובן פאראוואס רש"י שטעלט דעם פירוש אלס „ד"א" — און ניט אלס פירוש ראשון

---

5) פרשתנו ד.

6) פכ"א, ז.

7) בבמדב"ר הגירסא: שנכנס לתוך הצאן הורד כו'.

8) אבל אין להוכיח מזה שמצא רש"י גירסא כזו באיזה מדרש (אף שגם אז א"מ למה בחר רש"י בגירסא הנדירה ולא בגירסא הרגילה) — כי מכיון שרש"י אינו כותב „כדאיתא כו'" „אמרו רבותינו" וכיו"ב — ה"ז דברי עצמו ולשונו, אלא שצריך לבאר טעם שינוי לשונו מל' מרז"ל — שהוא כדי להתאימו לפשוטו ש"מ. ובלקח טוב כאן הובא ג"כ „משל לרועה כו'". ובבחיי הובא ל' רש"י בשם „רז"ל".

9) ל, טז. וראה תנחומא תשא ט. פסיקתא דר"כ (באבער) פ' שקלים.

10) הטעם שכ' רש"י „זאבים" (ל' רבים) ולא כבתנחומא ובמדב"ר („זאב")* — י"ל, כי המגפה באה בסיבת חטא בנ"י, והיו ב' חטאים**: לזנות אל בנות מואב, ויצמד לבעל פעור (ובכ"א מהנ"ל כמה דרגות), ולכן כ' „זאבים" — ל' רבים.

11) אף שבדוחק י"ל שסומך על פירושו בפ' תשא ובמדבר הנ"ל.

---

*) הל' „זאבים" נמצא במדרשים שבהערה הקודמת.

**) ולהעיר דמלשון רש"י „להכשילם בזמה" (בלק כד, יד) משמע דזה בלבד דיו. ועוד — הרי לא מצינו שנצמד זמרי לבעל פעור ואדרבה מפורש דהוא מדין בועל ארמית, ומלשון הכתוב כמה פעמים (ובפרש"י שם) — משמע דאך חטא בעל פעור הוא הגורם. ואכ"מ.

ועיקרי — ווייל לויט דעם פירוש איז ניט מוסבר די שייכות פון „שאו וגו״ צו „ויהי אחרי המגפה״[12]. ס׳איז אבער ניט פארשטאנדיק לאידך גיסא: וואס איז שווער אין דעם ערשטן פירוש וואס צוליב דעם ברענגט ער דעם צווייטן פירוש, לויט וועלכען ס׳איז ניטא די שווריקייט[13] ?

ד. דער ביאור אין דעם:

רש״י איז דא אויסן צו מפרש זיין ניט (נאר) דעם קישור צווישן „ויהי אחרי המגפה״ און „שאו גו״ — וואס, כנ״ל,

דאס ווייסט מען שוין פון פרש״י אין פ׳ תשא און במדבר — נאר אן ענין וואס איז שווער אין די ווערטער „ויהי אחרי המגפה וגו״ פאר זיך:

אין סוף פ׳ בלק ווערט דערציילט אז די „נצמדים לבעל פעור״ זיינען נענש געווארן אויף צווי אופנים: (א) „ויחר אף ה׳ בישראל — שלח בהם מגפה״[14] און „המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף״[15]. (ב) „ויאמר גו׳ שופטי ישראל הרגו איש אנשיו״[16], און ווי רש״י טייטשט עס אפ[17]: „כל אחד ואחד מדייניי ישראל הי׳ הורג שנים ודייני ישראל שמונה[18] רבוא ושמונת אלפים כדאיתא בסנהדרין״[19]; און לויט דעם חשבון קומט אויס, אז די הרוגים (דורך די שופטי ישראל) זיינען געווען איבער הונדערט און זיבעציק[20] טויזנט[21].

עפ״ז איז דא תמי׳ גדולה אין אונזער פסוק: פארוואס איז דער פסוק

12) משכיל לדוד כאן. וראה שפ״ח (ומה שתי׳ דלפי׳ זה המנין שייך למש״נ לעיל „צרור את המדינים גו״ ועפמש״נ בפ׳ מטות (לא, ב) „נקום גו׳ אחר תאסף גו״ — הרי (נוסף לזה שאי״ז שייך ל„המגפה״, הרי) עדיין לא למד התלמיד מש״נ בפ׳ מטות דמיתת משה תלוי׳ במלחמת מדין).

13) ומ״ש בשפ״ח „דלטעם ראשון קשה לא הי׳ לו למנות אלא המתים במגפה וממילא הי׳ יודע הנותרים״ (ועד״ז הקשה במג״ע כאן) — כבר תירצו רש״י בפי׳ ר״פ במדבר (דלעיל בפנים) שהמנין הוא „מתוך חבתן״, ובפרש״י תשא (דלעיל בפנים): „להודיע שהוא חביבה עליו״, ולכן מונה הנותרים. ובזה מובן בפשטות מה שרש״י משנה כאן מל׳ המדרש, ובמקום „לידע כמה חסרו״ כתב „לידע מנין הנותרות״ • (ועד״ז משנה בתשא שם מל׳ המדרשים שציינו בהערה 9). וגם להביאור דלקמן בפנים (ס״ה) שמנין הרועה אינו משום חביבות — כ״א בכדי להזהר בעתיד — ה״ז שייך רק ל„הנותרות״ ולא לאלה שחסרו.

ברע״ב ומשכיל לדוד כאן כ׳ דלפי׳ הא׳ קשה פתיחת הפרשה באמצע הפסוק — וצ״ע האם זו קושיא גם בלימוד ע״ד הפשט (וראה לקו״ש חט״ו ע׳ 423 ס״ב והערה 10). ועוד: קושיא זו (פתיחת הפרשה באמצע הפסוק) אינה מתורצת גם לפי׳ הב׳ (שהרי לפי זה תיבות „ויהי אחרי המגפה״ אינן שייכות כלל להמנין, כבמשכיל לדוד כאן).

14) כה, ג ובפרש״י.

15) ס״פ בלק.

16) שם, ה.

17) וראה ירושלמי סנהדרין פ״י ה״ב.

18) כ״ה בדפוסים שלפנינו • ובל׳ רש״י שברמב״ן ••. אבל בסנהדרין (יח, א): „שבעה רבוא״. וכ״ה בירושלמי סנהדרין פ״א ה״ד. פ״י שם. ולכאורה כצ״ל ברש״י, וכמפורש החשבון בפרש״י יתרו יח, כא (ומה שלא פרט רש״י כאן גם „(שמונת אלפים) ושש מאות״ — י״ל דלא חש לפרטם).

19) שם. — ומדלא הקדים רש״י „ורבותינו דרשו״ (וכיו״ב) מוכח דס״ל שכ״ה עפ״י פשוטו של מקרא.

20) כ״ה ברמב״ן שלפנינו: „י״ז (אלף •) רבוא״ (והוא עפ״י הגירסא „שמונה רבוא״). ובהוצאת שעוועל (עפ״י כת״י ודפוס ליסבאון): ט״ו רבוא.

21) ברמב״ן ובחיי („או י״ל״) כ׳ שלא הספיקו להרגם — אבל ברש״י מפורש: הי׳ הורג.

•) ולהעיר מבמדב״ר ס״פ בלק (עה״פ „ויהיו המתים גו׳ ארבעה ועשרים אלף״): „ללמדך בכל שעה שנופלים נמנים משל לזאב כו׳ חשוב כמה חסרו כו׳״.

•) ובדפוס ראשון ושני דרש״י, וכן בכמה כת״י רש״י — ד״ה זה ליתא.

••) ובהוצאת שעוועל (עפ״י כת״י): שבעה.

•) תיבה זו, לכאורה, טה״ד דמוכח.

מדגיש „אחרי המגפה", אז דער מנין איז געווען בכדי צו וויסן וויפל עס זיינען געווען די נותרים פון דער מגפה — לויטן חשבון דאָרף דאָך זיין וויכטיקער צו וויסן דעם „מנין הנותרים" פונעם „הרגו איש אנשיו", וואו דער מספר ההרוגים איז געווען מער ווי זיבן[22] מאל אזויפיל פונעם מספר „המתים במגפה"[23]?!

און צו פאַרענטפערן די תמי' ברענגט רש"י „משל לרועה שנכנסו זאבים כו'", וכדלקמן.

ה. דער חילוק, אין פשטות, צווישן א „בעל הצאן" וואס הייסט דעם רועה ציילן זיין צאן „לידע מנין הנותרות", און א „רועה" וואס ציילט זיי פון זיך אליין (פאר דעם צווען):

וועז דער בעל הצאן הייסט ציילן די צאן בכדי צו וויסן „מנין הנותרות" קומט עס אלס תוצאה און ער איז דערמיט אויסן אויסצודריקן די חביבות פון די צאן (ווי רש"י זאגט אין פ' תשא: „מנה את צאני כו' להודיע שהיא חביבה עליו"), ד. ה. ס'איז דא נוגע נאר דאס וואס די (געציילטע) צאן זיינען גע־בליבן גאנץ; און ס'איז דערין קיין נפקא מינה ניט צי אינעם אומגליק פון די אום־געקומענע צאן איז דער רועה שולדיק אדער ניט — דער עיקר איז די גאנצ־קייט פון די צאן ש„נותרו בהם".

דאקעגן וועז דער רועה ציילט די צאן „לידע מנין הנותרות", איז דאס בעיקר (ניט בכדי ארויסצוואווייזן זיין חביבות צו די „נותרות", נאר) מצד דעם תפקיד פון א רועה — מיט דער כוונה און תכלית זיך אפגעבן מער מיט די „צאן הנותרות", צו פארהיטן זיי א צווייטן מאל פון אן ענלעכן אומגליק־פאל.

און דעריבער איז מובן, אז דאס איז בעיקר שייך וועז דער רועה פילט זיך שולדיק אין דעם וואס עס האבן געפעלט צאן פון עדר: אויב אבער עס האט פאסירט אין אן אופן וואס דער רועה האט עס ניט געקענט בא־וואַרענען, דעמאלט מאנט זיך ניט ביי אים צו (ציילן די צאן און) וויסן דעם „מנין הנותרות", ווייל אין זיין ארבעט אלס רועה פון די צאן, האט גארניט געפעלט.

און דערמיט איז מובן דער שינוי, וואס אין דעם משל פון „בעל הצאן" (אין פ' תשא) זאגט רש"י „שנפל בה דבר", און דא ביים „משל לרועה" — „שנכנסו זאבים":

א רועה קען ניט פארהיטן זיינע צאן פון „דבר", און איז דעריבער ניט שולדיק וועז „נפל בה דבר"; אבער ער קען — ואדרבה, דאס איז זיין תפקיד — צו פארהיטן די צאן פון זאבים (מיט א מקל וכיו"ב), און אויב ס'האט פאסירט אז „נכנסו זאבים כו' והרגו בהן" איז דאס דער שולד פון דעם רועה.

און דעריבער, ביים משל פון „בעל הצאן", וואס אין זיין חביבות צו די צאן איז ניטא קיין חילוק ווי אזוי די צאן זיינען אומגעקומען כנ"ל, זאגט רש"י „נפל בה דבר" (און דער מצב אין פ' תשא איז געווען (מער) בדוגמא צו „דבר"[24], וכדלקמן ס"ו); משא"כ ביים

22) עפ"י גירסתנו „שמונה רבוא".

23) משא"כ במנין שאחר מעשה העגל שכתב רש"י (תשא שם) „שנצטווה למנותם כו' מפני שנכנס בהם מגפה כו'" (ולא מצד „והרגו איש את אחיו גו' ויפל גו' כשלשת אלפי איש" — תשא לב, כז־כח) — די"ל, שמספר הנופלים במגפה הי' יותר מההרוגים ע"י שבט לוי. ועיין פרש"י תשא שם, כ. ואכ"מ.

24) שלכן משנה רש"י מלשון המדרש (המצויין בהערה 9) — ששם איתא: זאבים.

„משל לרועה כו׳" זאָגט ער „נכנסו זאבים כו׳", ווייל אין אזא פאל רירט עס אן דעם אופן מילוי התפקיד פון דעם „רועה".

ו. לויט דעם איז מובן דער תירוץ אויף דער אויבנדערמאנטער תמי׳ אין די וועדטער „ויהי אחרי המגפה" — דורך דעם „משל לרועה וכו׳":

דאס וואס עס האבן געפעלט אידן ר״ל דורך דעם וואס די „שופטי ישראל" האבן געהרג׳ט „איש אנשיו" איז עס דאך געווען אין אן אופן וואס ב״ד האט זיי געמשפט און דן געווען למיתה, ובמילא האט זיך משה רבינו ניט געקענט פילן שולדיק אין זייער אומקום און צוליב דעם ציילן די „נותרים".

אנדערש איז אבער די „מגפה", וואס איר אפשטעל האט געהאט א שייכות מיט משה, ווי רש״י ברענגט אראפ אין ס״פ בלק[25]: „נתקבצו שבטו של שמעון כו׳ א״ל משה זו אסורה כו׳ נתעלמה ממנו הלכה", און ערשט נאכדעם ווי פינחס „ראה מעשה ונזכר הלכה וכו׳"[26] און האט געהרג׳ט זמרי איז — „ותעצר המגפה"[27]; און הגם אז דאס וואס „נתעלמה ממנו הלכה" איז געווען אן ענין וואס איז געקומען מלמעלה מיט דער כוונה (ווי רש״י זאגט[26]) „כדי שיבוא פינחס ויטול את הראוי לו" — איז דאס נאר כלפי שמיא גליא אז משה איז אין דעם ניט געווען שולדיק, אבער משה בייַ זיך האט געקאנט טראכטן, אז דאס איז געווען בייַ אים אן ענין של שכחה[28], וואס האט פארזאמט אויף א ווייַלע דעם אפשטעל פון דער מגפה[29].

און דאס זאגט רש״י, אז דער מנין „אחרי המגפה" איז מוסבר דורכ׳ן „משל לרועה שנכנסו זאבים כו׳ והוא מונה אותן לידע מנין הנותרות": דאס איז א מנין וואס (א) פאדערט זיך פון משה (דער רועה), (ב) „לידע מנין הנותרות" פון דער „מגפה", אן ענין וואס ער האט (לדעתו) געקענט באווארענען, בדוגמא צו „(שנכנסו) זאבים לתוך עדרו כו׳", אדער וויניגסטענס קלענער מאכן — וואלט געווען מער נותרות.

משא״כ בייַ מעשה העגל (אין פ׳ תשא), וואס משה איז דאן געווען בהר האט ער דאך ניט געהאט קיין שייכות צו די תוצאות פון עונשי החטא, דארט האט קיין ארט ניט אז משה (מצד עצמו — אלס רועה) זאל ציילן צאן מרעיתו;

דעריבער ברענגט דארט רש״י (א) „משל לצאן החביבה על בעלי׳ כו׳" — אז דער מנין קומט (ניט מצד דעם „רועה", נאר) מצד דעם „בעל הצאן", דעם אויבערשטן, (ווייל) — (ב) דאס איז בדוגמא צו צאן „שנפל בה דבר", וואס דער רועה איז דערין ניט שולדיק; און דאס וואס דער אויבערשטער הייסט זיי ציילן, איז ווייל ביים „בעל הצאן" איז הצאן חביבה, וכנ״ל בארוכה.

ז. דער פירוש איז אבער ניט גלאטיק:

אידן האבן זיך דעמאלט געפונען „בערבות מואב מעבר לירדן ירחו"[30] גרייט אריינצוגיין אין א״י, און עס איז שוין געווען די גזירה פון „לא תביאו את

25) כה, ו.
26) פרש״י שם, ז.
27) שם, ח.
28) ובפרט ובמכש״כ מאיחור הגדתו פ׳ שבת דמו, ועד — שענשו הכתוב (פרש״י בשלח טז, כב).
29) ולהעיר שטענת זמרי הייתה שאין לאסור כי בת יתרו מי התירה לך (רש״י שם).
30) ס״פ חוקת.

הקהל הזה אל הארץ גו״ [31] — ובמילא אויך די צייט [32] פון „ונאספת (משה) אל עמיך״ [33] — ווּאָס דערפאַר שטייט באַלד נאָכן מנין בנ״י (און פ׳ בנות צלפחד ווּאָס איז געווען בהמשך צו דעם מנין) „עלה אל הר העברים הזה וגו״ [34] און דערנאָך האָט דער אויבערשטער געהייסן משה״ן סומך זיין יהושע [35].

און וויבאַלד דער מנין פון אַ רועה איז, כנ״ל, כדי צו וויסן זיין הנהגה מיט צאן מרעיתו אויף להבא — זיך אָפגעבן מיט זיי און פאַרהיטן זיי אויף ווייטער פון אַן אומגליק — האָט מען דאָך אין אָט דעם מנין געדאַרפט משתף זיין אויך יהושע (אַזוי ווי אלעזר), ווּאָס האָט באַלד געדאַרפט ווערן דער רועה ישראל [36]?

בדוחק קען מען זאָגן, אַז וויבאַלד דער אויבערשטער האָט געוואוסט אַז ביז הסתלקותו של משה וועט נאָך דויערן עטלעכע חדשים — דערפאַר איז דער מנין נוגע צו משה, עכ״פ פאַר אָט די חדשים ווּאָס ער איז נאָך דער רועה [37].

היות אָבער אַז דער תירוץ אַף ניט משתף זיין יהושע — אַ רועה אין עטלעכע חדשים אַרום אויף אַ מצב שונה לגמרי פון אידן און אויף מער ווי פערצן יאָר — איז ניט גלאַט, דעריבער ברענגט רש״י אַ צווייטן פירוש, אַז דער מנין איז טאַקע פאַרבונדן מיט מיתת משה — „עכשיו שקרב למות ולהחזיר צאנו מחזירם במנין״.

[אָבער אָט דער צווייטער פירוש איז נאָך שווערער ווי דער ערשטער, ווייל [38] לפי״ז איז דער מנין ניט פאַרבונדן מיט „ויהי אחרי המגפה״ — נאָר מיט קרב למות: און דעריבער ברענגט עס רש״י נאָר אַלס צווייטן פירוש, און דער ערשטער פירוש איז דער פירוש העיקרי אין פשש״מ, וכנ״ל ס״ג].

ח. מ׳דאַרף אָבער פאַרשטיין: פאַר־ווּאָס איז דאָ טאַקע געווען דער מנין מצד דעם „רועה״ — משה רבינו — און ניט מצד דעם אויבערשטן — דער בעל הצאן — און מיט דער כוונה צו וויסן „כמה נותרו בהם להודיע שהיא חביבה כו״ (און דעמאָלט וואָלט עס געווען נוגע סיי די נותרים פון דער „מגפה״ און סיי פון „הרגו איש אנשיו״, וכנ״ל, אַז ביים בעל הצאן איז (בנוגע לענין המנין) קיין נפק״מ ניט ווי אַזוי די צאן זיינען אומגעקומען)?

איז דער ביאור אין דעם:

אידן, האָבן דאָך עובר געווען אויפן חטא פון „בועל ארמית״, ווּאָס פון פרש״י פאַר דעם [39] אַז „קנאין פוגעין בו״ (אַן קיינע עדות, בית דין, א. ז. וו.) פאַר־שטייט שוין דער בן חמש למקרא די אויסערגעווייניליכע האַרבקייט פון דער

31) חוקת כ, יב.

32) ואף שכבר נצטווה (פרשתנו כה, יז) „צרור את המדינים גו״ — אי״ז ציווי למלחמה, כ״א (כפרש״י) „עליכם לאייב אותם״. וכדמוכח מהא שנאמר לו אח״כ בדיבור בפ״ע (מטות לא, ב) „נקום נקמת בנ״י מאת המדינים גו״. אבל ראה פרש״י פרשתנו (שם, יח): לא צוה להשמיד כו׳.

33) פרשתנו כז, יג. וראה פרש״י שם, טו.

34) שם, יב. וראה פרש״י שם.

35) שם, יח ואילך.

36) ולהעיר מאלשיך כאן.

37) וגם: עדיין חשב משה „שמא הותרה הגזירה ואכנס לארץ״ (פרש״י פרשתנו שם, יב).

38) אבל מ״ש בשפ״ח ד„קשה סוף סוף עדיין לא הגיע זמן מיתת משה״ — י״ל שהרי תיכף לאחרי המנין נאמר „עלה גו׳ ונאספת גו״, כנ״ל בפנים. וראה רע״ב כאן.

39) בלק כה, ז.

עבירה, ביז אז עס האָט געבראַכט צום פאַרלאָרן גיין פון אַרום 200 טויזנט אידן, און ווי רש"י ברייגט [40] אויף דעם „אלקיהם של אלה שונא זמה הוא" — איז מובן, אז עס איז ניט שייך בזה דער ענין (ומנין) פון חביבות.

ויומתק ע"ד ההלכה: בועל ארמית איז אָ חטא וואָס (בל' הרמב"ם [41]) „יש בו הפסד שאין בכל העריות כמותו שהבן מן הערוה בנו הוא לכל דבר ובכלל ישראל נחשב כו' והבן מן הכותית אינו בנו כו'", און ווי דער ראַאַטשאָוער [42] איז מסביר, אז דורך דעם חטא איז מען „מאביד נפשות מישראל ע"י דאזיל זרעם בתרה":

ד. ה. [43]: ביי אלע אַנדערע עבירות, וועלכע זיי זאָלן זיין, גייט מען ניט אַרי־ בער די „גבולות" [44] וועלכע דער אויבערשטער האָט איינגעשטעלט בין ישראל לעמים, ווייל אויך נאָכ'ן עובר זיין די עבירה בלייבט מען אָ ישראל [45]; משא"כ אָ בועל ארמית, וויבאַלד אז דער קינד וואָס האָט געדאַרפט זיין פון „נפשות מישראל" האָט ער געמאַכט אז „אזיל בתרה", ער איז געוואָרן אָ נכרי, איז מדה כנגד מדה, אז ער ווערט געַ־ רעכנט (בנוגע לחביבותי') אַזוי ווי ער וואָלט אַרויס „מחוץ" לצאן מרעיתו,

וכהמשך לשון הרמב"ם: ודבר זה גורם להדבק בעכו"ם שהבדילנו הקב"ה מהם כו'.

ובמילא איז ניטאָ קיין מנין דחביבות „לידע מנין הנותרות": די וואָס האָבן ניט

40) בלק כד, יד.

41) הל' איסו"ב פי"ב ה"ז. נעתק בטור ורמ"א אה"ע סט"ז ס"ב.

42) עה"ת — פרשתנו ע' רסב.

43) ראה בכ"ז בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 154 ואילך.

44) ראה פרש"י קורח טז, ה.

45) סנהדרין מד, ר"א.

געזינדיקט זיינען ניט קיין „נותרים" פון די חוטאים — עס איז כאילו ווי ס'וואָלט ניט געווען קיין שייכות (בחביבות) צווישן זיי.

ט. דערפון קומען אַרויס די צוויי קצוות'דיקע הוראות:

פון איין זייט זעט מען אויף ווי ווייט עס רירט אַן דער חטא פון בועל ארמית, אז דער „הפסד" איז ניט נאָר וואָס „אזיל זרעם בתרה", נאָר אויך דער חוטא אליין ווערט דורכדעם ווי אויסגעשלאָסן פון די צאן מרעיתו של הקב"ה;

[און דאָס איז אויך אָ הוראה אויף דעם גודל הזכות והאחריות פון די וואָס יש בידם למחות און אָפהאַלטן אפילו אָ יחיד, און אפילו איין מאָל, פון דורכ־ צופאַלן ר"ל אין דעם חטא — כולל אויך די וואָס זיינען שוין דורכגעפאַלן ר"ל אין דעם];

ולאידך גיסא, זעט מען אָבער, אז בנוגע צו פאַרזאָרגן צרכיהם, שמירה פון זאבים וכו', איז משה רבינו — דער רועה נאמן של כל ישראל, וואָס איז זיך מוסר נפש פאַר יעדן אידן [46] — לייגט זיך אַריין אויך בנוגע אזעלכע אידן [47], ביז אז אויך זיי זיינען אין צאן מרעיתו, דער ציילן איז „לידע מנין הנותרות" [48],

46) ראה תשא (לב, לב ובפרש"י): ועתה אם תשא כו' ואם אין כו'.

47) ולהעיר שגם הם נכללו בההוראות דאופן חלוקת הארץ, דיוצאי מצרים שמתו — יירשו את החיים באי הארץ (פרש"י פרשתנו כו, נה), אף שהייתה המציאות דנטילת החלק מיוצאי מצרים (מהמרגלים — פרש"י שלח יד, לח).

48) ולהעיר מבמדב"ר ס"פ בלק (נעתק לעיל בשוה"ג להערה 13) דגם „המתים במגפה" עצמם נמנו. ולהעיר מהשינוי, דרק „המתים במגפה" נאמר מספרם בתושב"כ, ולא אלה שנהרגו ע"י שופטי ישראל.

אויך זיי זיינען אַ טייל פון „עדרו", און נאַכמער — ניט אַ טייל „בקצה המחנה"[49] נאַר „תוך עדרו",
און די הנהגה וועלט אַ (טייל פון)

49) בהעלותך יא, א ובפרש"י.

תורה **און אַ הוראה פאַר אידן, וועמען מען זאָגט אַן**[50]: **זכרו תורת משה עבדי.**

(משיחת ש"פ פינחס תשל"ד)

50) מלאכי ג, כב.